

Jiří Felix:

Přezdívky a změny rodových jmen.

Podivem často naplní badatele hříšná nedbalost a lehkomyšlnost ve psaní rodových jmen v tak důležitých dokumentech, jako jsou knihy pozemkové ba i farní matriky; v těchto sice v míře menší, ale přece též. Vrchnostensí úředníci si počínají při tom krajně bezohledně, někdy zdá se, že i záměrně v samotném psaní jmen, hlavně českých. Ze příjmení: Pilný udělají Büllney, Peprný Peperney, Hrubý Rubey, Koza Gossa a pod. Velmi však překvapí, když úředník poněmčeného města Horšovského Týna napíše, že r. 1772 koupil jeden z městských dvorů v Malonicích Wenzl Sklenář z Chotiměře, jenž se jmenoval a psával Glaser stejně jako jeho otec i děd (předkové vynikající české herečky Marie Glaserové). Jeho přímí potomci ve Lštěni píšou se Glaser, větev v Osvračíně Sklenář. Ve farní matrice této vsi jsou někteří členové rodiny zapsáni jménem Glaser, toto je škrtnuto a vedle napsáno Sklenář. Prosté překlady nejsou řídké: Letzer, Letzter mění se na Poslední (Močerady), Hořký na Pitter (Poděvousy) Felix na Stiassny (Staňkov) a naopak (Koloveč).

Časté jsou též změny počátečního písmene B ve W: Wufka místo Bufka, Wilek — Bílek, Wautz — Bautz, Wurianek — Buriánek. Nositelé těchto jmen se píšou nyní vesměs s B. Za to rod Buchtele, Buchtrle si během času změnil jméno na Vuchtrl; pochází z něho známý plukovník ruských legií Boris Josef Vuchtrl (* 1891 ve Vráňovech u Staňkova, † 1923).

Běžné jsou záměny jmen po statcích. Na čísle dnes 20. ve Lštěni býval v 17. století rod Koukolů, po nich tam seděl přes 160 let rod Bušků, ale často přichází majitel pod jménem Koukol. Felixové v městyši Staňkově mění po roce 1700 jméno na Stiassny; farář kolovečský 1663-8 podepisuje se Georgius Felix, ale přichází též pod jménem Štastný a jeho stav je asi příčinou, že příbuzný jeho Ondřej, držitel gruntu dnes č. 73 je zván Faffa = Pfaffe, teprve jeho nástupce Tomáš zove se zase Faffa, jinak Štastný. Tohoto syn Adam je knězem řádu sv. Augustina a pravnuke Daniel

²⁾ Zprávy o něm též v «Rodinné kronice» 1863 č. 85 a v Národních listech 1863 č. 267.

126

uveden r. 1753 na faru v Kolovči; zemřel však již po 6 letech. — Snad i jméno Vostřil bylo přezdívkou, neboť Martina Vostřila jinak Linhart a syn Jan už se zove jen Linhart.

Výše již připomenutý rod Bušků se během doby velice rozvětvil a usadil i ve vsích kolem Lštěni. V tomto samotném seděl postupem času na 14 usedlostech — dnes drží pouze jednu, a to č. 27, jež se zove »U Srchů«, ale to po jiném Srchovi, nežli je ten, o němž se zmiňují v »Rozmanitostech« (str. 135). Sám však rod nedal žádné usedlosti své jméno. Pojmenování statků po dávných držitelích jest pro badatele jistým vodítkem, ale nesmí na ně spoléhati v každém případě. Usedlost č. 24 staré, 29 nové, slula po Janu Turkovi (1654) »U Turků«; držitel její, Vogeltanz, který na ní před 100 lety dohospodařil a musil ji prodat, byl malé postavy, říkali mu tudíž Tureček. Přestěhoval se do domku č. 13/15 k své dceři a dodnes se tu říká »U Turečků«. Jeho nástupce, na chalupě č. 29 byl tesař Jiří Volf, postavy mohutné a tak chalupa se zove podle něho stále »U Jírů«, ač už na ní hospodaří třetí rod! — V blízkých Nahošicích, dnes už v území odstoupeném Německu, žil rod Dreitingrů či Trajtingrů a ten prodal svůj dvůr Prušákovu, od něho jej koupil 1816 Jan Bufka z Chrastavic, který 1845 koupil dvůr č. 66 ve Lštěni a přinesl naň přezdívkou »U Trajtingrů«. Je zajímavé, že se udržely přezdívky i po držitelích přechodných; dnes není ve vsi židů, ale na č. 26 lpí název »u Davidů« a na č. 2 »u Ferdů« po židech Ecksteinovi a Barthovi. Z toho je patrné, že pro vznik i udržování usedlostních jmen nebo přezdívek, které jsou u nás z poloviny odvozeny od jmen osobních (křestních), není pravidel; v nejnovější době pak hlavně příženivší se hospodáři zatlačují svými rodovými jmény staletá jména usedlostní.